

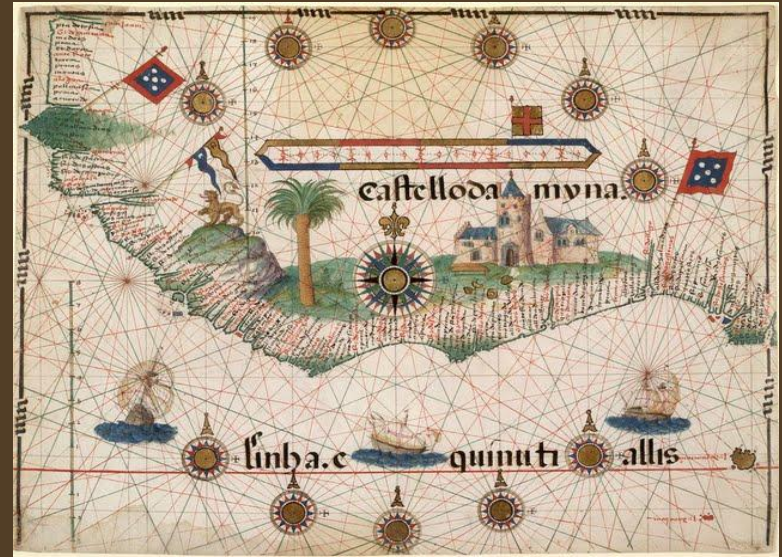

**LA CRISI A LA BAIXA EDAT
MITJANA
(SEGLES XIV I XV)**

**IES Can Puig
2n ESO**

L'ÈPOCA DEL GRAN COMERÇ

- El comerç més important era el **marítim**.
- Gran importància de la fusta i **drassanes**.
- **Exportacions**: tèxtil, artesania, paper, corall i sarà. **Importacions**: blat, seda, or, espècies, esclaus i goma aràbiga.
- **Ruta terrestre**: la via francesa (antiga Via Augusta, que al sud era la via morisca).
- **Ruta transversal** (comunicava amb Aragó) i ruta costanera.
- **La ruta d'Orient**: Barcelona, Sardenya, Nàpols, Sicília, Rodes, Alexandria i Bizanzi.
- Per influència àrab apareixen a partir del segle XIII els **portulans** i la **bruixola**.
- Apareixen els canviadors de monedes, les **lletres de canvi** i les **associacions comercials**.

Portulà i drassanes de Barcelona.

IMPERIO GERMÁNICO

250 km

FRANCIA

IMPERIO BIZANTINO

REINO DE NAVARRA

Zaragoza

ESTADOS PONTIFICIOS

Roma

CORONA

Barcelona

REINO DE NÁPOLES

Nápoles (1443)

DE

VALENCIA (1232-1245)

CERDEÑA

1326

CASTILLA

BALEARES (1343-1349)

Mar Mediterráneo

DUCADOS DE ATENAS Y NEOPATRIA

Atenas (1379)

REINO DE GRANADA

SICILIA (1282)

ESTADOS BERBERISCOS

Posesiones en el Mediterráneo de la Corona de Aragón

**hasta el
siglo
XII**

**MONARQUÍA
FEUDAL**

limitada
por

**poder de los
señores**

formaban
parte del

**Consejo
Real**

se apoya
en

concede

evoluciona
hacia

**a partir
del siglo
XII**

**cartas de
privilegios**

**Cortes o
Parlamento**

**pedir dinero
(subsidios)**

**hacer
leyes**

debido a

**renacer de
las ciudades**

y

a cambio de

→ monopolios
comerciales
→ mercados y ferias
→ seguridad

**dinero para sus
luchas con los
nobles**

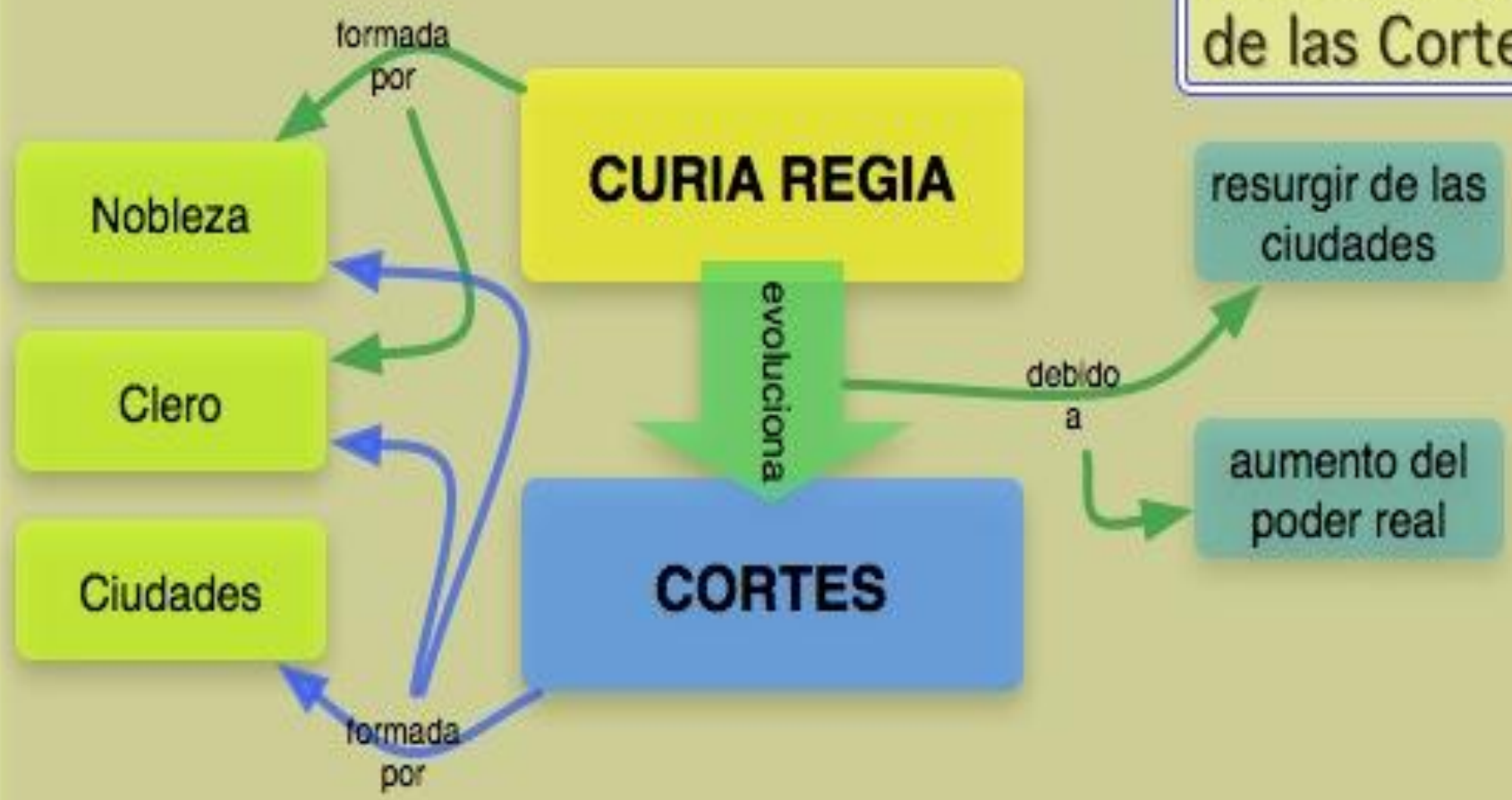
piden

**libertad
personal**

seguridad

autogobierno

El nacimiento de las Cortes

REY

convoca

CORTES

tienen como funciones

presentar quejas

hacer peticiones

conceder impuestos y subsidios

aprobar las leyes

formadas por

nobleza

clero

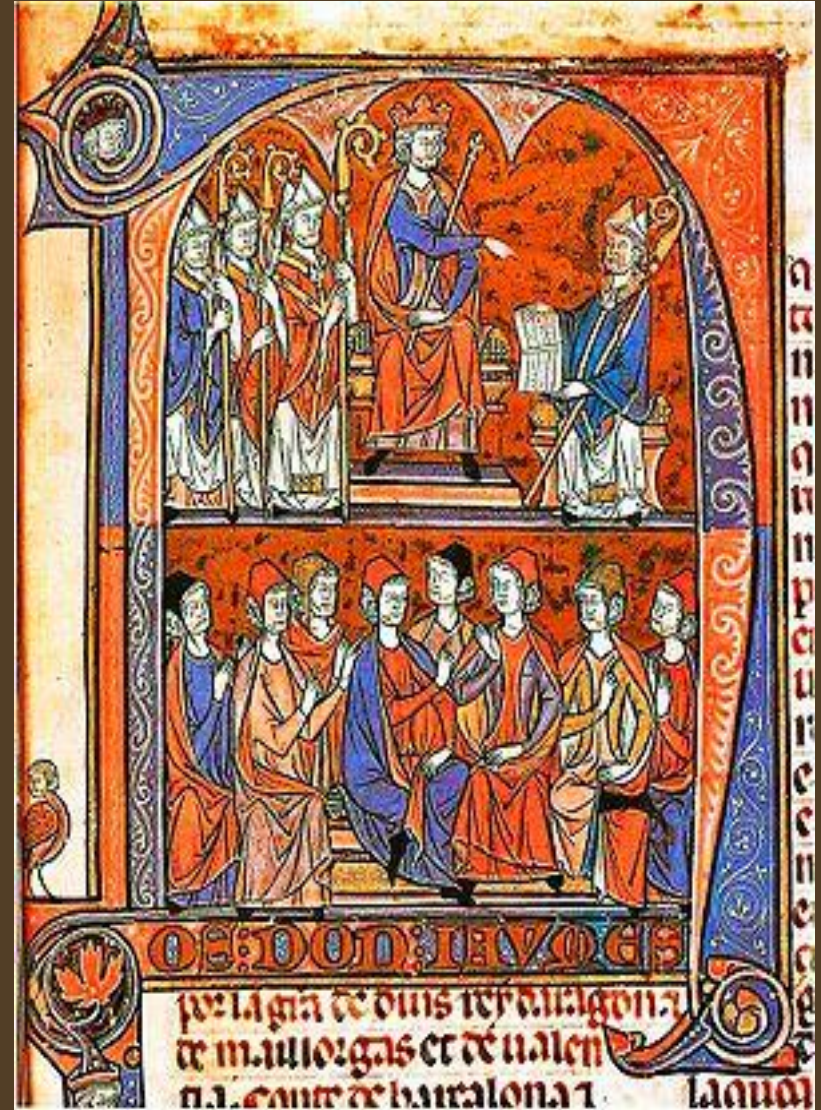
ciudades

FUNCIONAMIENTO DE LAS CORTES EN LA CORONA DE CASTILLA

Realizado por Daniel Gómez Valle

LES INSTITUCIONS CATALANES

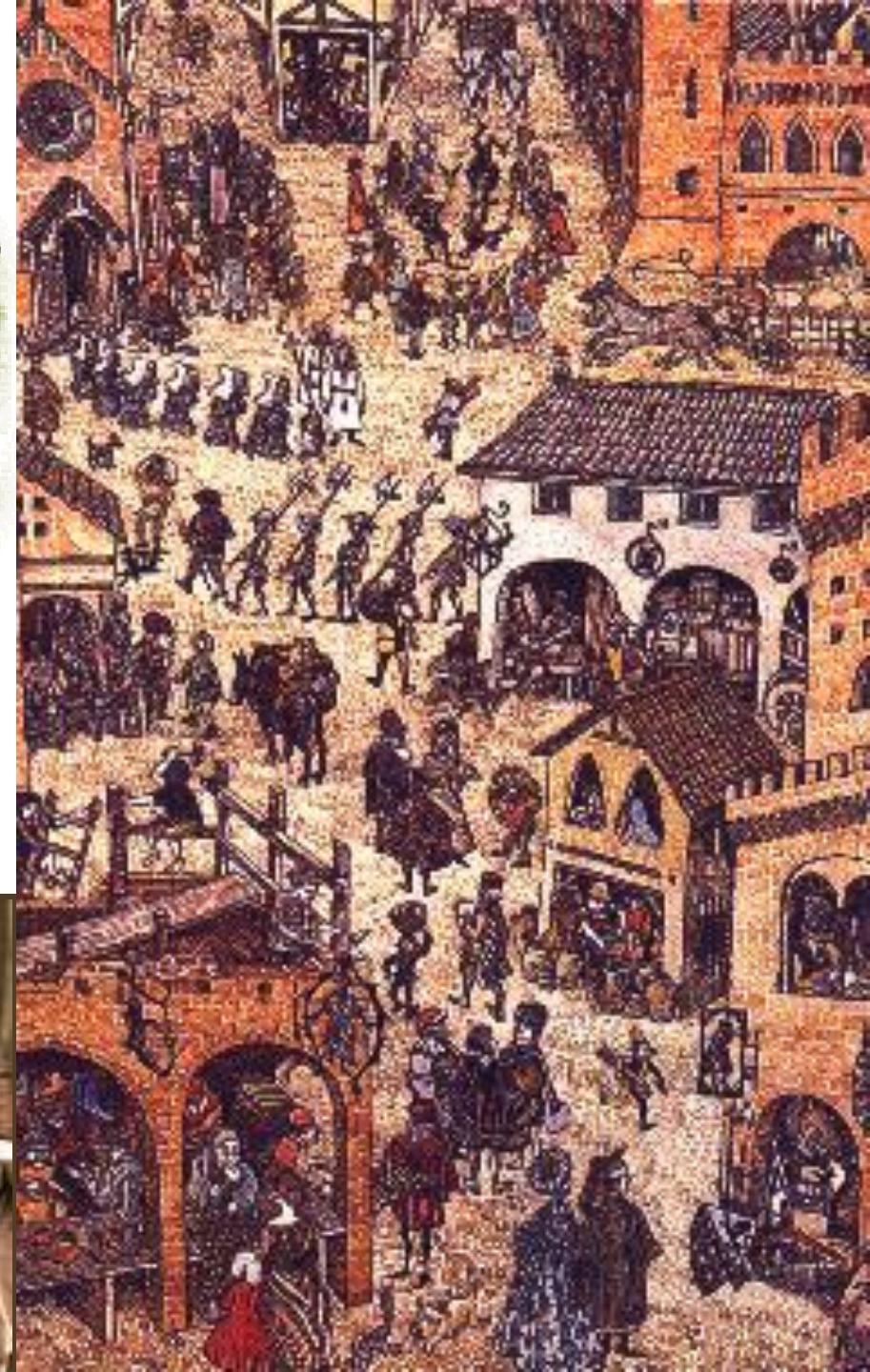
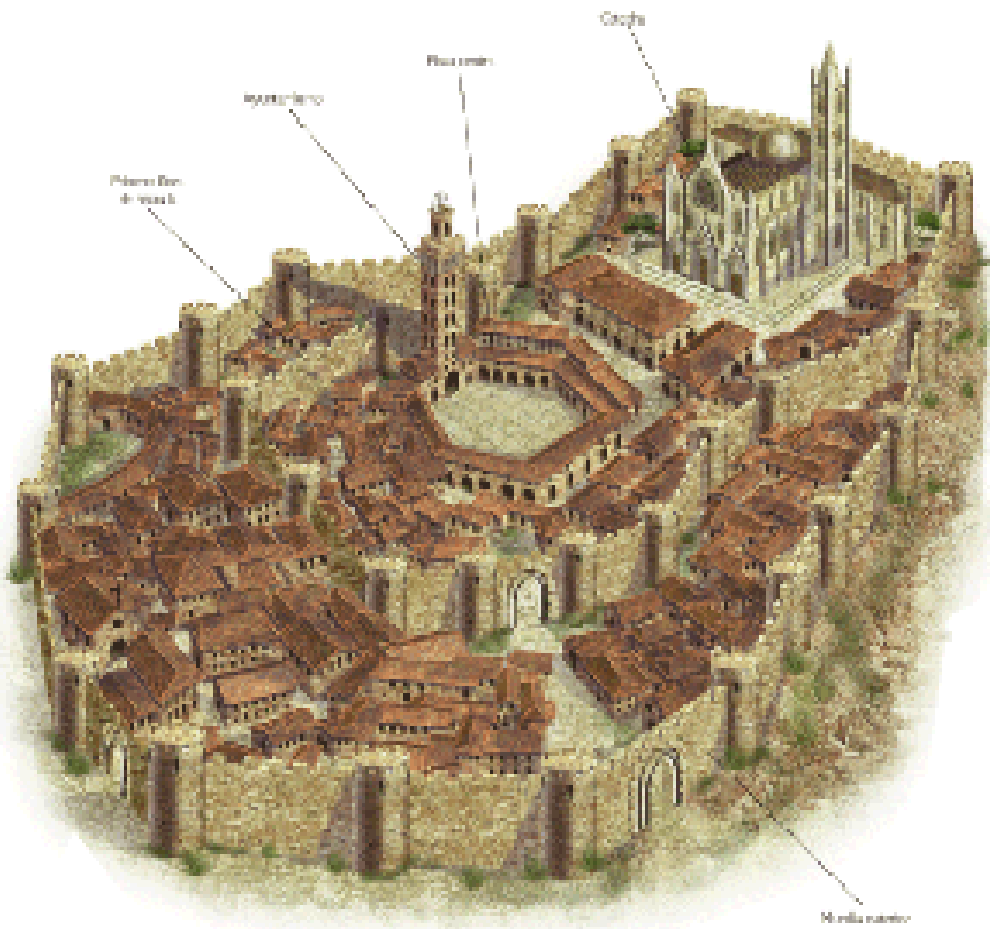
- L'únic que tenien en comú els regnes de la Corona d'Aragó, era el **monarca**, que reunia tots els poders (legislatiu, militar i judicial).
- Amb **Jaume I** (s. XIII), neixen les **Corts catalanes**, institució que perdurà fins el 1714.
- Les corts eren formades pels **tres braços** de la societat: clergat, noblesa i burgesia urbana.
- **Funcions**: legislativa (elaborar **lleis** amb el rei) i econòmica (recaptació **d'impostos** per al rei).
- El **1289** neix la **Generalitat**, que vetllava pels acords presos en les Corts i recaptava **impostos**.
- El **Consell de Cent** (Bcna), creat per Jaume I el **1265**, format per l'assemblea i els **5 consellers**.
- Els **consolats de mar** regulaven els oficis amb l'ajut d'un codi marítim: el **Llibre del Consolat**.

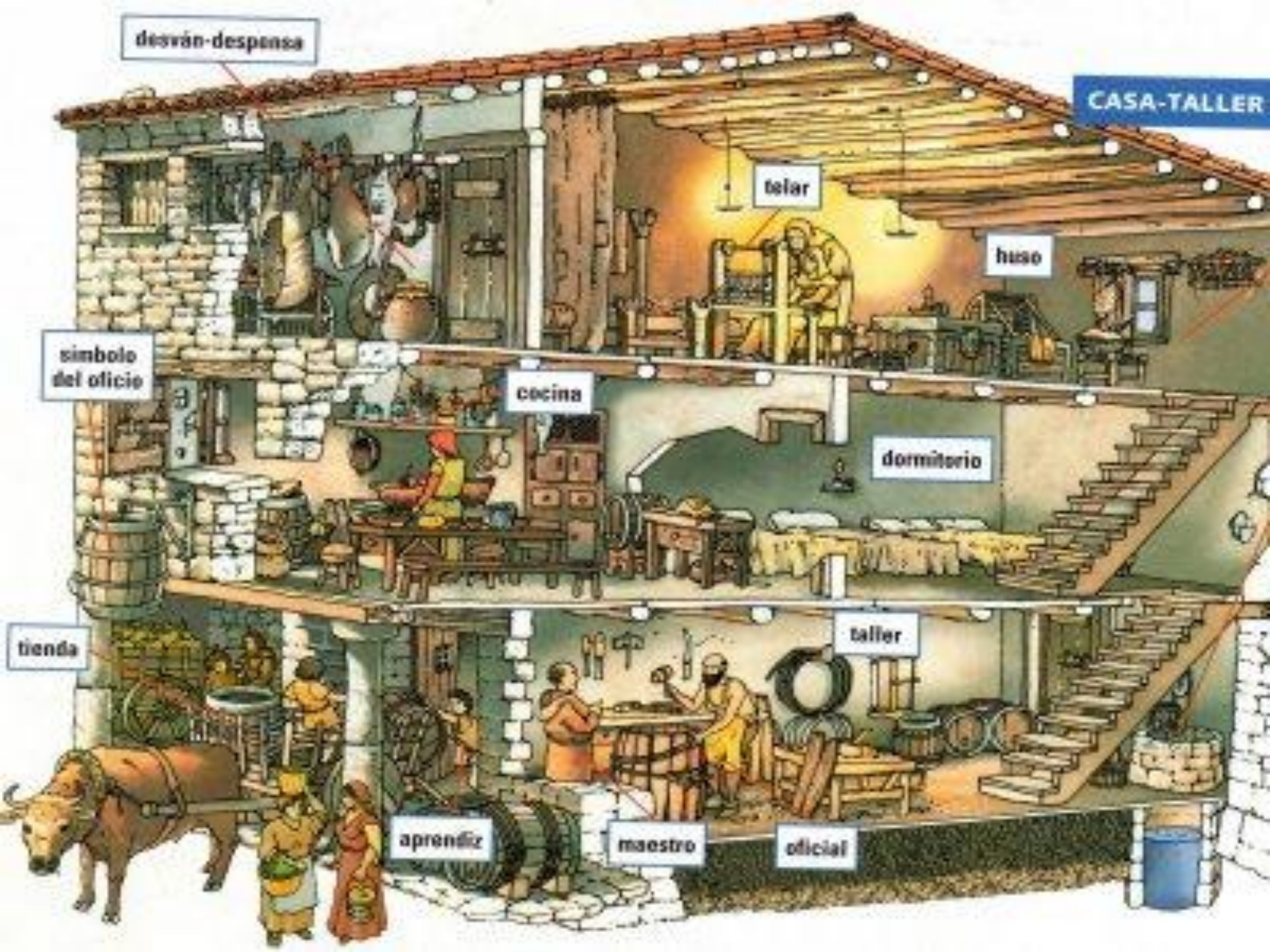
Rei de la Corona d'Aragó jurant fidelitat a les Corts, formades pels tres braços.

Verge dels
consellers, de
Lluís Dalmau,
1445.

CASA-TALLER

desván-despensa

telar

huso

símbolo del oficio

cocina

dormitorio

tienda

taller

aprendiz

maestro

oficial

Quines són les característiques del treball artesanal a la Baixa Edat Mitjana?

Europa s. XV

Escala
0 330
Kilómetros

Fuente: Geografía e historia 2, ESO,
Santillana, Madrid, 1997

Espansió dels segles XII i XIII

Necesitat de terres cultivables

- Tala de bosques
- Drenaje de zones pantanosas
- Se ganen terres al mar

se consigue

Aumento de la superficie cultivable

Nuevos métodos de cultivo

- Rotación trienal
- Uso de abono
- Regadio, en la zona mediterránea

se consigue

Mayor rendimiento de tierras

Innovaciones técnicas

- Arado con ruedas y vertederas
- Animales de tiro
- Molinos de viento e hidráulicos
- Nuevas herramientas

Aumento de producción y productividad agrícola (en los siglos XII-XIII)

favorece

generan

Incremento de la población

Excedente agrícola

favorece

Desarrollo del comercio

Imago mortis

La Pesta Negra

- L'epidèmia de pesta va ser efecte del creixement econòmic. Amb el desenvolupament del comerç europeu, els **comerciants** genovesos i venecians van anar a negociar fins els confins del **mar Negra**. És allà que van entrar en contacte amb mercaders d'Àsia. La pesta va arribar a Europa des **d'Àsia** en els **paràsits de les rates** i puces que abundaven en els vaixells que comerciaven amb aquelles exòtiques regions.

- . A partir de **1348** s'estengué per tot Europa
- . A l'Edat Mitjana no es coneixia quina era la **causa** de la Pesta Negra
- . Els metges i els **remeis** que aplicaven eren quasi tots ineficaços.
- . Va ser considerada una malaltia **incurable** fins a 1894.
- . L'any **1894** el metge suís Alexandre **Yersin** va poder reconèixer per primera vegada, a través d'un microscopi, el **microbi** que provocava la malaltia: el bacil "**yersinia pestis**"
- . L'any **1897** es va descobrir com es transmetia la malaltia i, anys més tard es va tenir a disposició les **vacunes** contra la pesta.

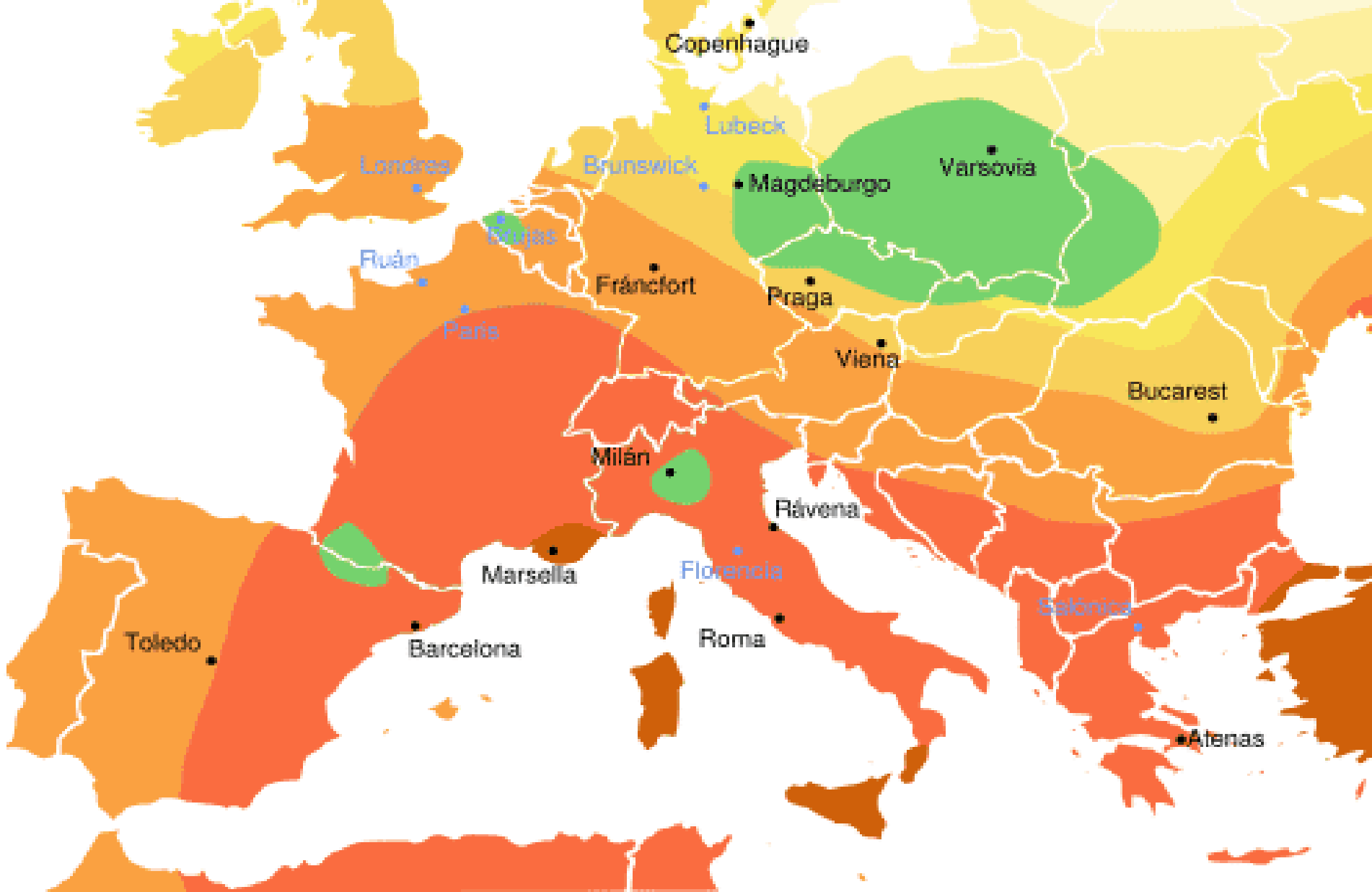

bacilo Yersinia pestis, descobert per Alexandre Yersin

La Peste Negra en Italia en 1348, según una ilustración de Marcello

Propagación de la Peste Negra en Europa. Las diferentes tonalidades de rojo muestran las áreas de incidencia más temprana, mientras que en color verde aparecen reflejadas aquellas zonas en las que la peste apenas hizo mella.

desembre 1347

desembre 1348

desembre 1349

desembre 1350

juny 1348

juny 1349

juny 1350

zones no afectades

Video: La peste negra

DESEQUILIBRIO POBLACIÓN-RECURSOS

Malta climatología

Tecnología agraria rudimentaria

MALAS COSECHAS

PESTE NEGRA

CONSECUENCIAS

efectos demográficos

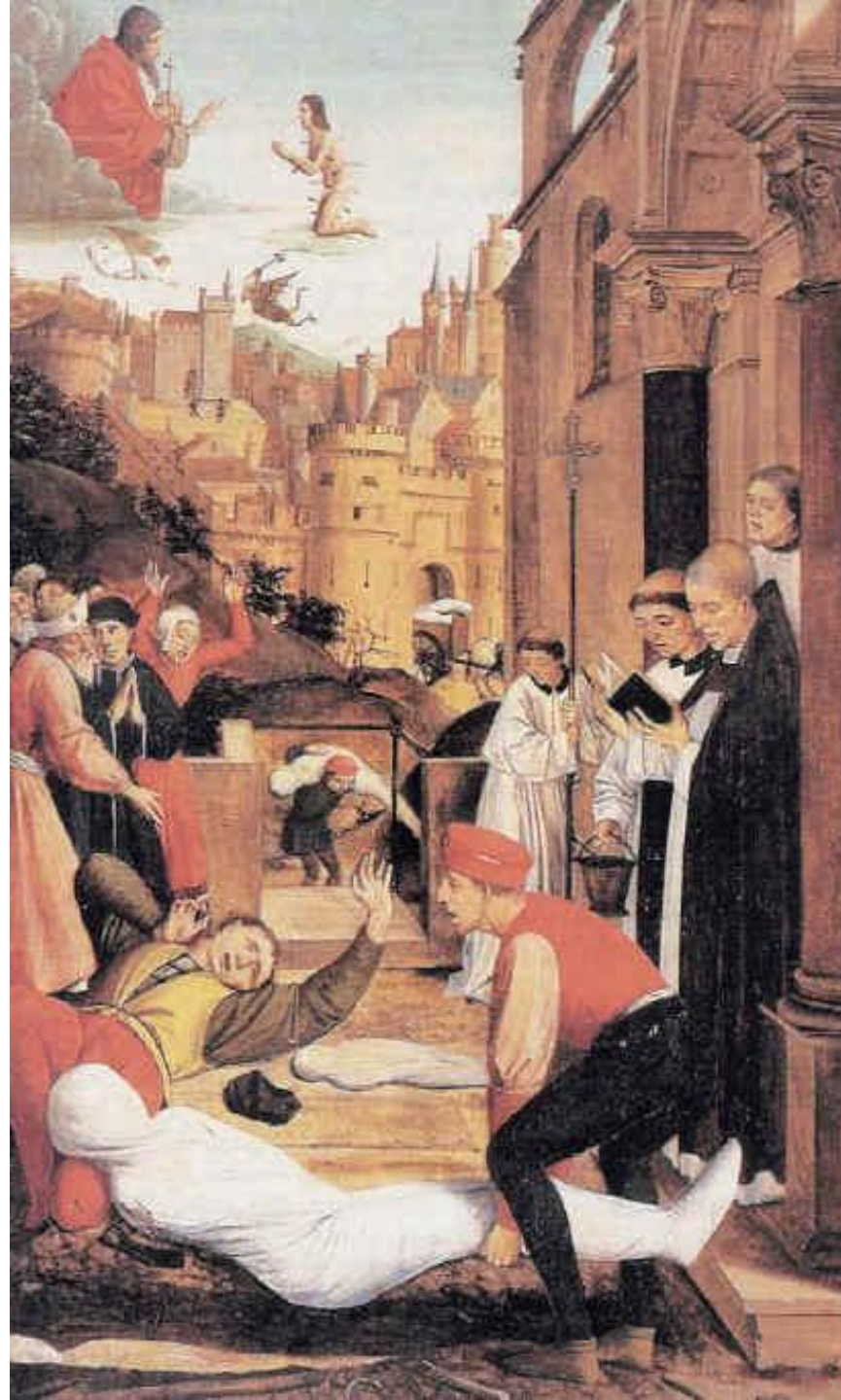
- Mortalidad catastrófica
- Reducción de la población (hasta un tercio en ciertos lugares)
- Despoblados

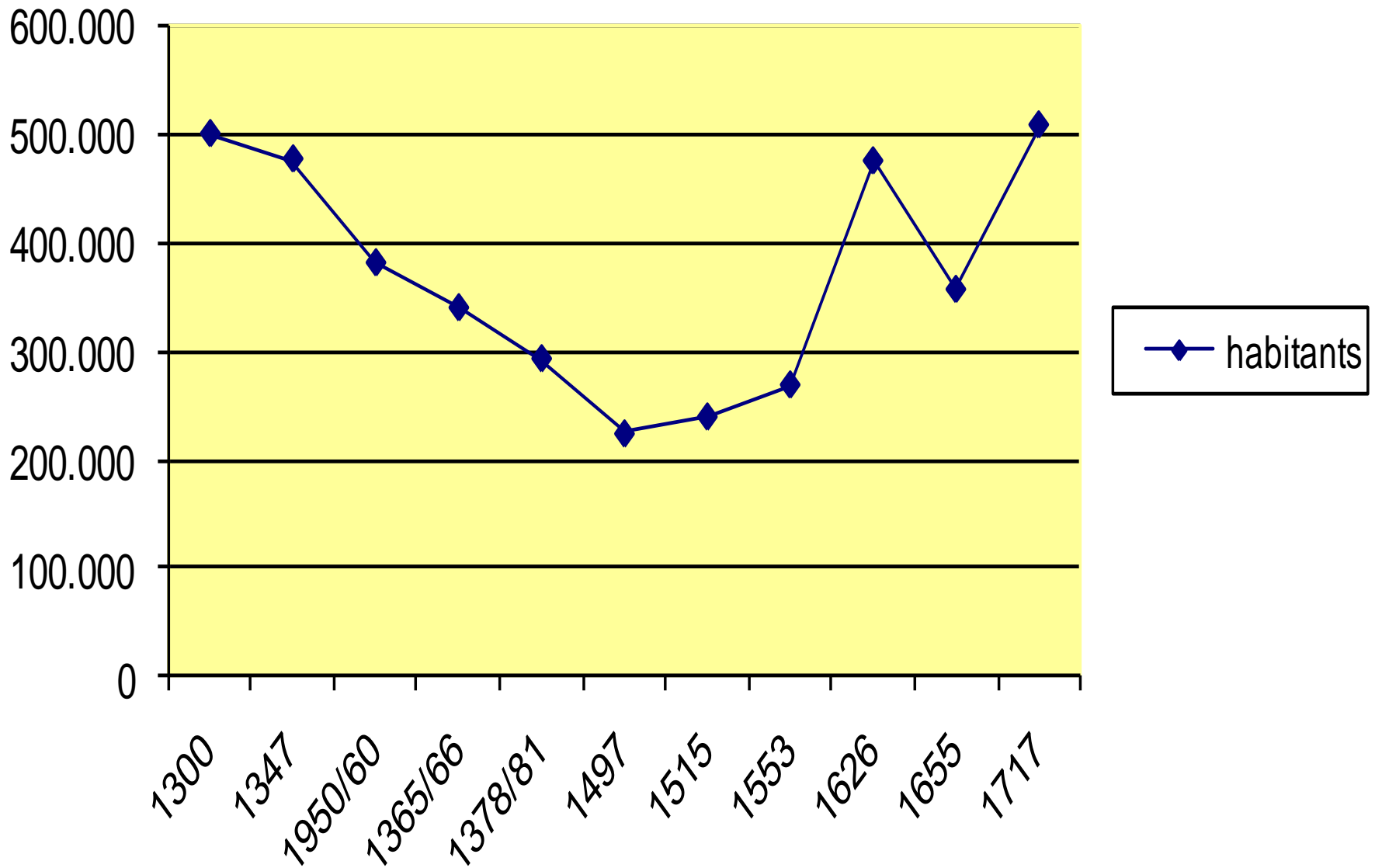
efectos sociopolíticos

- Reclamación nobiliaria de concesiones territoriales y jurisdiccionales
- Exigencias por parte de la nobleza de subir las rentas a los campesinos
- Levantamientos campesinos ante el endurecimiento de su situación: irmandiños, remensas...

efectos económicos

- Abandono de las explotaciones agrarias
- Retroceso del espacio cultivado
- Reducción de la producción agrícola
- Subida de precios
- Caída de las rentas feudales

Gràfic evolució de la població catalana de 1300 a 1717

Les **protestes** dels pagesos

Causes

- Des dels s. XIV i XV tota la pagesia sofria les exigències **abusives** dels senyors.
- Els pagesos remences eren els camperols de menys categoria, eren considerats **serfs**, sense llibertat.
- Se'ls podia exigir qualsevol cosa com els “**Mals Usos**” i tot tipus d'obligacions injustes.

“MALS USOS”

La remença que havia de pagar el pagès per abandonar el mas, servia per anul·lar la seva adscripció a la terra i havia d'ésser fixada de comú acord entre les dues parts.

La intèsia consistia en una part dels béns mobles i del bestiar, la meitat o un terç, destinats al senyor si el pagès moria intestat o el seu testament era nul.

L'eixòrquia era el dret abonat per l'eixorc o estèril a fi de compensar el senyor pel fet de no tenir descendència a qui deixar el mas. Equivalia a un terç dels béns mobles i del bestiar.

La cugúcia equivalia a una pena per castigar l'adulteri que consistia en béns de l'adúltera repartits entre el senyor i el marit enganyat.

L'àrsia era la indemnització cobrada pel senyor perjudicat amb motiu d'un incendi del mas, del qual sempre se'n considera culpable el cultivador. Equivalia a la tercera part dels béns mobles.

La ferma d'espoli era el cànon cobrat pel senyor a canvi de donar el seu consentiment al pagès perquè pogués hipotecar la finca com a garantia del dot de la seva esposa.

El “ius malectractandi” era el dret dels senyors a maltractar llurs camperols aplicant-los càstigs corporals o de presó.

Conseqüències

- Els pagesos van prendre **accions violentes**:
 - contra els rics de les ciutats (assalt als calls)
 - contra els nobles (cremant collites)
- Es van negar fins i tot a pagar **els tributs abusius**.
- Molts masos van quedar abandonats i sense cultivar
- Iniciaren queixes davant el rei per demanar-li que dictés les lleis oportunes per abolir els “**Mals Usos**”

Guerres entre pagesos i senyors feudals

Les revoltes urbanes

Causes

- . Escassetat i encariment dels aliments.
- . Descens de l'activitat artesanal.
- . Reducció comerç.

augment de la misèria

Conseqüències

Revoltes en gran nombre de ciutats, sovint amb assalts als barris jueus

Reprimides amb força pels **nobles feudals**, l'**alta burgesia urbana** i l'**autoritat reial**

De la Edad Media a la Edad Moderna

finales de la Edad Media

CAMBIOS

recuperación demográfica

descubrimientos geográficos

aumento del poder real

humanismo

nuevas instituciones políticas

EDAD MODERNA